

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Bathányi utca Nr. 2Art coli și cores-
pondențe pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concurs, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

P. S. nostru episcop în Bănat.

Acum sunt 150 ani de când s'a colonizat comuna Nereu situată în comitatul Torontal, din iobagi veniți dela Lipova. Acești pibegi și-au fost ridicat o bisericuță de bârne, a cărei piatră fundamentală și acum se păstrează, până ce s'au inciripit și la 50 de ani și-au zidit biserică frumoasă. Estimp s'au împlinit 100 ani dela zidirea acelei biserici și credincioșii pioși au ținut, să serbeze centenarul bisericii de astăzi prin renoirea și împodobirea ei. Iobagii de odinioară astăzi boeri în puterea cuvântului cari locuesc curți domnești au adus din prisosință prinos pentru împodobirea bisericii părinților lor dând la colectă: Pavel Fumor 700 cor., Eremie Mezin iun. 700 cor., Eremie Fumor 500 cor., Pavel Mezin 400 cor., Silviu Mezin 300 cor., George Mezin 200 cor. și așa mai departe fiecare după soarta lui. Gătiți astfel în haină de sărbătoare au invitat pe Prea Sfințitul nostru episcop diecezan, să-le sfințească biserica și bucuria lor, iar păstorul cel bun a ascultat glasul turmei sale și cu părintească dragoste i-a cercetat și a săvârșit sfințirea bisericii.

Din prilejul acesta a vizitat și alte parohii învecinate, ca să stârnească pretutindenea sentimentul religios moral în aceste zile grele pentru noi și poporul pretutindeni la primit cu entuziasm.

În Sâmbata Sf. Rusalii a plecat însoțit de protosincelul Roman Ciorogariu, asesorul Dr. Gheorghe Ciuhandu și Dr. Lazar Iacob. La gara Oroslamoș a fost întâmpinat de delegatul protopopului, părintele Terențiu Oprean din Cenadul sârbesc, însoțit de preoțimea din împrejurime, mai departe de protpretorele care venise, să-i facă onorurile administrației. Un lung șir de trăsură și încunjurat de banderiuul tinerimei a sosit în comună unde preoțimea l-a așteptat înaintea sftei. biserici sub un arc triumful și de aici și-a făcut intrarea în biserică unde a cetit rugăciunea de deslegare și apoi a ținut o cuvântare plină de învățături prin cari a înălțat sufletele și întărit în credința ortodoxă. După terminarea

celor bisericești au trecut în casa fruntașului Stoi de i-a sfințit casa nouă după rânduiala bisericească. Aici s'a ținut recepțiunile, la cari au venit toți streinii din comună și comitetul parohial, pe cari i-a îndemnat Prea sfințitul la conviețuire pacinică. După masa comună și vizitele făcute intelectualilor de toate neamurile și confesiunile s'a rentors pe vremea ploioasă spre Valcani.

În Valcani aceiași primire pompoasă obișnuită la români și cu inevitabili trascuri. Aici aceiași întâmpinare înaintea bisericii și rugăciunea de deslegare. Peste noapte a fost găzduit Prea Sfințitul la marele proprietar Rudolf Veiler, care a dat seara masă în onoarea înaltului oaspe.

În ziua primă de Sf. Rusali a servit Prea Sfințitul cu strălucită asistență preoțească și a ținut cuvântare. În cuvântare și-a adus aminte de hărnicia înaintașilor din comună cari pe vremuri au ridicat biserică pompoasă și școli, și a chemat pe poporul care slăbește în virtuțile străbune la urmarea exemplului părinților lor, la jertfă pentru biserică și școli, cari acum sunt slabe și la întărirea vieții religioase morale, sguđuită prin cazurile de concubinare, cari se ivesc în măsură neobicinuit de mare în comună. După vizite și masa comună s'a făcut plecarea peste Kikinda la Nereu.

La gara Nereu a fost adunată o tabără întreagă de lume. Familiile intelectualilor originari din comună în trăsură elegante, tinerimea îmbrăcată în costum național cu căciuli pe cap și încinși cu eșarpe roși peste cămașa albă și cu opinci cu zurgălae pe caii sprinteniși de mare valoare, iar bătrânii în trăsură lustruite cum este obiceiul în acele locuri bogate. Acest convoiu pitoresc însoțește pe Prea Sfințitul la sf. biserică unde îl așteaptă grosul comunei în frunte cu preoțimea îmbrăcată în ornate iar o ocheșă domnișoară întinde un splendid buchet cu inscripția pe pantlici: »Întru mulți ani stăpâne — fetele române din Nereu.« După aceasta intrare triumfală seara să servește priveghiarea iar după aceasta face tinerimea serenadă înaintea casei preotului unde descălecase Prea Sfințitul.

S'a întâmplat însă și o nenorocire cu traserii, căci oamenii nu să mai pot lăpăda de oiceieul rău și barbar că să descarce traserii la asemeni ocaziuni și să sfârșească de regulă bucuria câte cu un tragic. Pentru Dumnezeu lăsați odată traserii cu bu-buitul lor urât și cu nenorocirile inevitabile la astfel de ocaziuni.

În a doua zi de Sf. Rusalii să face sfințirea bisericii și să sfințește întru preot părintele Terențiu Găvrilă din Brusturi. La sfârșitul serviciului divin urmează înălțătoarea cuvântare iubilară a Prea Sfinției Sale. Să fac vizitele pe la frunțașii noștri, boieri țărănești și să ia masa comună la care se rostesc însuflețite toaste pentru Prea Sfințitul și pentru toți și pentru toate.

Parohia a oferit Prea Sfințitului stola în aur. Prea Sfințitul a dăruit acest aur pentru înființarea unui fond întru pomenirea vizitei sale. Acest generos gest a produs o vie emoțiune întră credincioși cari s'au angajat a-l augmenta prin nouă dăruiri.

Despărțirea a fost tot atât de înălțătoare ca și intrarea. Prea Sfințitul însoțit iarăși de trăsuri și călăreți au plecat după masă să viziteze pe protopopul bolnav Paul Miulescu. Ajuns însă în comună poporul care prinse de veste că vine episcopul s'a adunat mic cu mare la biserică și așa P. S. a intrat și aici în biserică ținând poporului cuvântare și dându-i binecuvântare. Iubitul nostru amic Paul Miulescu a avut zi de fericire pentru onoarea și mângăierea ce i-s'a făcut casei sale întristată de boala sa și părea a să face sănătos. Dumnezeu să-i ajute ca să fie așa.

Au fost aceste trei zile de apostolie, dea ceriul ca sămânța sămănată să aducă roadă multă. Amin.

Predică.

Rostită a 2-a zi de sf. Rusalii în biserică din Lipova.

„A venit Fiul omului, să mântuiască pe cei perduți“,

Evan. praznicului.

Iubiților creștini credincioși.

Prin pogorirea Duhului sfânt, care o prăznuim în aceste zile de mare sărbătoare, s'a împlinit economia divină, pentru rescumpărarea neamului omenesc.

Prin pogorirea limbilor de foc asupra Apostolilor, s'a săvârșit minunea, că ucenicii Mântuitorului, plini de dar și de adevăr, au început să vorbească toate limbile și răspândindu-se în lume au întemeiat comunități bisericesti.

Aici este obârșia caracterului național al bisericilor dreptcredincioase creștine, obârșie în-

temeiată pe legea divină, pe care nici legiuitorii vremelnici, ale căror legi pulbere în vânt sunt, nici porțile iadului nu le vor birui.

»Făptura împărăția lui Dumnezeu așteaptă«, zice Apostolul Pavel (Corinteni), căci Mântuitorul a gătit calea mântuirii, iar prin pogorirea Duhului sfânt s'a desăvârșit legea cea nouă.

Cine va ține neprihănită viața bisericii? S'a îngrijit bunul Dumnezeu, ca să ne trimită dascăli în toate vremurile. Sfinții Părinți și marii Mucenici, sunt aceia cari cu cuvântul și cu fapta vor veni să vădească vecinicia păimirii și în care strălucită pildă a fost Hristos, Dumnezeu.

Creștinismul a avut pe Sf. Constantin, care în semnul crucii lui Hristos a zdrobit împărăția păgână; a avut pe Ioan-gură-de-aur, care dela înălțimea amvonului vestejea purtarea împărătesii bizantine. Vraja cuvântărilor lui au stors din gura poporului cuvintele: »Mai bine să se întunece soarele decât să tacă gura lui Ioan«.

Noi Români, iubiților, trăind în curs de veacuri triste și întunecoase, în robie și suferințe, nu se putea să se ridice din neamul nostru vr'un Sfânt; dar în schimb am avut *mucenici*.

Despre un mare mucenic al bisericii și neamului nostru vă voi vorbi, iubiților de un mucenic, care a slujit la acest sfânt altar, despre mitropolitul *Sava-Brancovici-Corenici*.

Sfântă umbră, pogoară-te din mărirea ta de veci și mă umbrește cu duhul tău, ca să pot propovădui despre tine.

Iubiți creștini cucernici, fiți cu luare aminte.

I

»Pe ceice iubeste Dumnezeu îi și încearcă«, ne spune prorocul și o știm aceasta din pildă lui Avram cu Isac, din pilda lui Iov și din pilda vieții de veacuri a neamului nostru.

Când Turcii păgâni cuceriseră și tot mai cucereau fășie de fășie din pământul țării noastre, — protopopul Simeon Brancovici apăra poporul din cetatea Ienopolei (Ineul de azi), ziua cu cuvântul și cu crucea iar noaptea cu sabia, lăsând în jurul cetății leșuri de Turci.

Dar cetatea totuși e cuprinsă, cu vremea, de potopul de păgâni; iar Simeon, care în călugărie purta numele de Sava, ajunge episcop ba chiar mitropolit. El își mută reședința în Lipova, care tot mai rămăsese, cetate tare, aparținătoare la Ardeal, pe când pe cetatea Ienopolei pusese stăpânire pașa din Oradea-mare.

Strămtorat de turci, principele Ardealului George Rakoczy al II-lea, face legătură de apărare cu principii români din Muntenia și Moldova; iar căzând și Lipova în mâinile turcilor reședința mitropoliei românești se mută în capitala țării, în Belgrad.

Prin aceasta legătură raportul hierarhic dintre biserică română din Ardeal și cea din Țara

românească, care slăbise sub principii calvini, se îmbunătăți.

Sava Brancovici-Corenici uns de mitropolitul din Târgoviște, de primatul »Ungro-Vlahiei«, se întoarce acasă, unde îl așteaptă greaua muncă a organizării bisericii sale.

Principele Ardealului face dispoziții pentru ușurarea sortii preoțimii, iar lui *Sava Brancovici-Corenici* îi asigură stăpânirea ierarhică peste comitatele Albei, Hunedoarei, Severinului, Banatului și Maramurășului!

În anul 1673 mitropolitul *Sava* convoacă un sobor, în care se hotărăște: ca limba bisericii să fie românească nu ca pân'aici cea slavonă, ne'nțaleasă de popor; să se predice și să se cetească cazația românește și să se tipărească cărți românești.

Câtă pricepere, câtă prevedere; a *îmbinând cultura românească cu credința creștină.*

Iată punctul de plecare a »legii românești« iată, de unde începe a se naște instituția apostoliei românești: »părintele«.

De-acum începe »păstorul cel bun« să-și îngrijească oile. Și »oile cunosc glasul meu« și eu le cunosc pe ele...

Limbă, lege, vorbe sfinte!

»Pe cel-ce îl iubește Dumnezeu, îl și încearcă«; »celce va răbdă până la sfârșit, se va mântui«; jugul meu ușor este...

În lumea înșelătoare, cele vremelnice se schimbă neconținut, numai adevărurile credinței sunt vecinice...

Ardealul de sub principii calvini trece sub domnie de principe catolic, care se ridică cu ajutorul peste ruinele capitalei Bălgrad (Alba-Iulia) în cari se îngroapă și biserica și reședința mitropoliei române.

Mitropolitul *Sava*, fără biserică, fără reședință, fără tipografie, fără bani, pleacă în marea ortodoxă, în Rusia, după milostenie, și ia parte și la un Sinod al ortodoxiei.

Întors acasă, e primit de principele Apafy cu neîncredere, pentru că umblase prin Rusia, vrăjmașă turcilor, vrăjmașă catolicismului.

Se apropie ceasul celui din urmă pahar...

În loc de reședință în capitală, unde s'a reînființat episcopia catolică, distrusă de calvini, — nu mai este loc pentru mitropolitul român.

Sava Brancovici se retrage în sătulețul de lângă capitală, în Lancremi.

Câte *lacrimi* și suferințe pentru biserică și neam!

Suferințele nu s'au sfâșiat încă!

După 27 ani de păstorie binecuvântată de Dumnezeu bătrânul »episcop« e batjocorit în palatul principelui, în fața *nemeșilor* țării.

Marele mitropolit e caterisit pentru »păcate lumești«, de un sinod necanonic.

Mucenicul *Sava Brancovici* e batjocorit scui-pat, bătut și închis în temniță.

Frânt, zdrobit și sufletește și trupește moare la București, adăpostit de cucernicul Voevod Radu-Șerban Basarab.

»Ale tale dintru ale tale, ție îți aducem«!
Prin lumină, la biruință.

III

Duhul lui *Sava Brancovici* nu a murit, el trăiește în lumina cea vecinică, »lumina din lumină«.

S'a mai arătat lumina cunoștinței în această sfântă biserică la anul 1744, în lupta începută contra papistașilor; s'a mai arătat în lupta din 1816 contra sârbilor.

Lupta pentru limbă, lege a avut totdeauna loc în acest locaș mândru așezământ de veche ctitorie și vechi podoabe.

Și iarăși mă întorc în această zi a pogoririi Duhului sfânt, cu credință tare și adăpostindu-mă în umbra marelui mucenic *Sava Brancovici*, cred că glasul poporului este glasul lui Dumnezeu, și invoc ajutorul marelui mucenic pentru înălțarea zmereniei mele în slujba sfintei noastre biserici. Făgăduiesc, că voi împlini cea-ce cere poporul când zice:

»Aduceți-vă aminte de mai-marii nostri, cari au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu și privind săvârșirea lor, să le *urmași* în credință.

Amin!

Sever Secula,
duhovnic în Odvoș.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1910.

Ședința VII.

S'a ținut în 29 aprilie (12 maiu) 1910 la oarele 9 a. m.

Președinte: P. S. Sa părintele Episcop dicezan
. Ioan I. Papp. Notar: *Vasilie Goldiș.*

Nr. 69. Se cetește protocolul ședinței a VII-a și:

se verifică.

Nr. 70. Urmează la ordinea zilei *referada comisiunii epitropești* prin raportorul Procopiu Givulescu.

Se cetește raportul consistorului din Arad asupra gestiunii anului 1909 la domeniul din Cermeiu, care la propunerea comisiunii:

se ia la cunoștință.

Nr. 71. Raportul general al Consistorului din Oradea-Mare ca senat epitropesc la propunerea comisiunii:

se ia la cunoștință.

Nr. 72. Referitor la *controlarea achitării dărilor publice din partea preoțimei:*

se invită Consistorul din Oradea-Mare, să îndrume preoțimea submanuată, ca la finea fiecărui an să subștearnă protopopilor tractuali libelele despre achitarea tuturor sarcinilor publice după realitățile beneficiate de dânșii, iar' protopopii pe baza acestora să compună și să subștearnă Consistorului un conșpect despre achitățile și restanțele constatate.

Nr. 73. Raportul Consistorului din Oradea-Mare despre fondul episcopiei înființându, de acolo, care reprezintă următoarea stare:

Cu finea anului 1908 a fost . cor. 2958'78
Întratele anului 1909 au fost . „ 1163'32

De tot . cor. 4122'10
Eșite în anul 1909 . cor. 14'24

Starea cu finea anului 1909: cor. 4107'86
se ia la cunoștință.

Nr. 74. În chestiunea *restanțelor din contribuiri diecezane:*

se invită Consistorul din Oradea-mare, să pună toată stăruința, ca parohiile în fiecare an să administreze pe lângă eiectarea anuală și ceva din restanțe în măsura, care se va stabili din caz în caz prin Consistor.

Nr. 75. Referitor la restanțele arătate la sidoxia episcopicească:

Consistorul din Oradea-Mare se invită a stăruii cu toată insistența la incassarea acestor restanțe. Totodată Consistorul din Oradea-Mare se îndrumă ca banii incassați în sidoxia episcopicească, venitul tassurilor și taxele întrate acolo la fondul pentru ajutorarea preoțimei diecesane să-i administreze din lună în lună la Consistorul din Arad.

Nr. 76. Referitor la administrarea banilor incurși la parohii în tasul II—III.

Cosistorul din Oradea-Mare se invită, ca în viitor să arate în conșpect și eventualele restanțe, ce ar esista din acest soiu de bani la parohii ori oficiile protoprezbiterale.

Nr. 77. În chestiunea supracensurării preliminarilor și repartițiilor parohiale:

Cosistorul din Oradea-Mare se invită, ca în conșpectul acestora în viitor să arate și preliminarile și repartițiile restante la parohii.

Nr. 78. Socoata Consistorului din Oradea-Mare despre venitele și cheltuielile anului 1909 revăzută și provăzută cu clauzula recerută din partea Consistorului:

se aproabă și se dă Consistorului din Oradea-Mare absolutor pe anul 1909.

Nr. 79. Socoata *fundațiunii Dimitrie F. Negreanu* din Beiuș pe anul 1908 cu:

Venite și întrate . . . . cor. 121.113'76
Spese și eșite . . . . cor. 63.318'70
Remanența în bani gata . . cor. 979'67
Remanența în efecte . . . . cor. 55.795'06
avere nemișcătoare . . . . cor. 30.150
Starea la finea anului 1908 . cor. 86.924'73

Se aproabă invitându-se comitetul administrativ ca în viitor să compună și să administreze astfel socoțile, ca ele să poată fi supracenzurate la timp.

Nr. 80. Socoțile fundațiunilor administrate de Consistorul din Oradea-Mare în anul 1909 se prezintă astfel:

I. Fundațiunea George Lazaru și soția Hermina.

Starea la finea anului 1908 . . cor. 3214'66

Venitele și întratele anului 1908 . cor. 329'73

De tot . . . cor. 4535'39

Eșitele anului 1909 . . . . cor. 4

Starea la finea anului . . . . cor. 4531'39

II. Fundațiunea Teodor Oancea.

Starea la finea anului 1908 . . cor. 2135'78

Întrate în anul 1909 . . . . cor. 110'41

De tot . cor. 2246'19

Spese și ieșite în anul 1909 . cor. 7

Starea la finea anului 1909 . cor. 2239'19

III. Fondul Dr. George Popa.

Starea la finea anului 1908 . cor. 2254'38

Întrate și venite în anul 1909 . cor. 160'40

De tot: cor. 2414'78

Spese și ieșite în anul 1909 . cor. 4'04

Starea la finea anului 1909. . . cor. 2410'74

Toate aceste socoți se aproabă.

Nr. 81. Conșemnarea depozitelor administrate la Consistorul din Oradea-Mare în anul 1909:

Se ia la cunoștință invitându-se Consistorul din Oradea-Mare, ca pe viitor acestea depozite să se sumizeze.

Nr. 82. Raportul Consistorului din Oradea-Mare despre supracenzurarea și aprobarea socoților internatului diecezan din Beiuș pe anul școlar 1908/9:

șe ia la cunoștință, socoata se aproabă și consistorului din Oradea-Mare i-se dă absolutoriu pe anul de gestiune 1908/9.

Nr. 83. Se citește raportul Consistorului din Oradea-Mare referitor la planul și preliminarul de spese pentru adaptările trebuincioase la internatul diecezan din Beiuș. În afacerea aceasta la propunerea comisiunii sinodul aduce următorul conșcluz:

Deși sinodul recunoaște necesitatea ardentă de a se face la internatul diecezan din Beiuș adaptările reclamate de considerațiunile igienice și pedagogice, totuși nu poate încuviința propunerea Consistorului din Oradea-Mare de a se conștrage pentru finantarea acestora un împrumut în sarcina averilor diecezane; ci invită Consistorul din Arad, să supracenzureze planul și preliminarul de spese cu un oficiu de specialitate din punctul de vedere igienic și pedagogic și apoi să facă socoată reală, ce sumă ar putea sta la dispoziție anual pentru amortizarea speselor de adaptare din contribuiriile comunelor bisericesti, din taxele de întreținere și eventualele economizări, iar' actele astfel întregite să le subștearnă la proxima sesiune sinodală.

Nr. 84. Urmează *continuarea referadei comisiunii bisericești* prin raportorul ei Alexandru Muntean.

Se pune la ordinea zilei chestiunea clasificării candidaților la preoție și sinodul la propunerea comisiunii aduce în aceste chestiuni următorul concluz:

I. Relativ la clasificarea parohiilor:

1. Sinodul susține și pe mai departe împărțirea parohiilor în trei clase.

2. Parohii de clasa I sunt:

a.) toate acele parohii, a căror dotațiune o asigură parohia din resurse proprii cu cel puțin 1600 cor. la an;

b.) acelea, a căror dotațiune este asigurată prin drepturile deja câștigate;

c.) orașele și emporiile centrale, fixate de Consistoarele eparhiale.

3. Parohii de cl. II-a sunt toate acele parohii, cari au un venit sistematizat de cel puțin 1200 cor. anual.

4. Parohii de cl. III-a sunt toate parohiile cu dotațiune sub 1200 cor.

5. Aceasta clasificare se face pe durata de 5 (cinci) ani dela intrarea ei în viață.

II. Cu privire la cvalificarea candidaților de preoți se dispune astfel:

1. La parohii de cl. I pot competi absolvenții de cursurile teologice cu 8 clase medii cu maturitate și examenul de cvalificațiune cu calcul general „*distins.*”

2. La parohii de cl. II-a pot competi absolvenții de cursurile teologice cu cel puțin 8 clase medii ori cu maturitatea dela școalele comerciale și cu examen de cvalificațiune preoțească cu calcul „*bun,*” mai departe absolvenții de pedagogie cu examen de cvalificațiune învățătoarească, cari au depus examenul de cvalificațiune preoțească cu calcul „*distins.*”

3. La parohii de cl. III. pot competi absolvenții de cursurile teologice cu cel puțin 6 clase gimnaziale, reale ori civile și absolvenții de pedagogie cu examen de cvalificațiune învățătoarească, cari au trecut cu succes examenul de cvalificațiune preoțească.

Acestea principii au să servească de cinozură Consistoarelor eparhiale la clasificarea parohiilor și la cvalificația cerută dela reflectanți la deplinirea lor.

Nr. 85. Urmează la ordinea zilei *referada comisiunii petiționare* prin raportorul dr. Teodor Burdan și la propunerea comisiunii:

Petițiunea lui dr. Aurel Cozma din Timișoara pentru rezolvirea unui recurs al său la Consistorul din Arad:

se transpune Consistorului din Arad spre rezolvire urgentă având Consistorul a eruă culpabilitatea organelor subalterne în această afacere și a luă în consecvență măsurile disciplinare.

Nr. 86. Petitul comunei bisericești *Brestovaț* pentru concesiune de colectă în scopul zidirii unei sale de învățământ:

se încuviințează.

Nr. 87. Petitul comunei bisericești din Budapesta pentru încuviințarea unei colecte în țara întreagă în scopul zidirii unei biserici și pentru ajutor diecezan în același scop:

se încuviințează cu privire la colectă, dar' numai pe teritoriul Aradului, iar' cu privire la ajutor se tran-

spune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 88. Petitul comunei bisericești *Temeș-Hodoș* pentru ajutor de 200 cor. în scopul zidirii unei biserici, precum și pentru concesiune de colectă în același scop:

se încuviințează dar' cu privire la ajutoriu se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 89. Petitul comunei bisericești *Firighaz* pentru concesiune de colectă în scopul zidirii unei biserici:

se încuviințează.

Nr. 80. Petitul comunei bisericești *Dobrești* (Bihor) pentru încuviințarea unei colecte în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 91. Petitul comunei bisericești *Coașd* (Bihor) pentru concesiune de a colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 92. Rugarea lui *Anton Balea* rector-casar-econom al internatului din Beiuș pentru remunerațiune de 800 cor.

se transpune Consistorului din Oradea-Mare spre competență rezolvire.

Nr. 93. Rugarea comunei bisericești *Ianoșda* (Bihor) pentru a i-se cedă pe 10 ani venitul dela sesiunea parohiei reduse de acolo:

se transpune Consistorului din Arad spre competență afacere.

Nr. 94. Rugarea lui *Victor Fildan* pentru remunerațiune ca rector al internatului din Beiuș:

se transpune Consistorului din Oradea-Mare spre competență rezolvire.

Nr. 95. Rugarea comitetului parohial din *Tăgădău* pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 96. Rugarea comunei bisericești *Voi-vodeni* pentru a i-se descrie restanța de 600 cor. cu care datorează la fondurile diecezane:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 97. Rugarea comunei bisericești *Chișorosin* pentru concesiune de colectă în scopul reparării bisericei:

se încuviințează.

Nr. 98. Rugarea comunei bisericești *Labasint* pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 99. Rugarea lui *Mircu Boată* și consoții din Fenlac referitoare la exarendarea pământurilor sfintei mănăstiri Hodoș-Bodrog:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 100. Petiția corpului didactic dela școala civilă de fete din Arad pentru ameliorarea salariilor:

se transpune cu recomandare consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 101. Rugarea comitetului parohial din Arad-Gaiu referitor la ordinul Consistorial Nr. 1363/1910 în cauza unor competențe culturale:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 102. Rugarea lui Ștefan Ardelean și consoții din Macea pentru regularea unor afaceri parohiale de acolo:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 103. Rugarea credincioșilor din Covăsinț pentru reactivarea parohiei a III-a redusă de acolo:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 104. Rugarea învățătorului Vasile Neag din Sârbi pentru încasarea salariului său restant:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 105. Rugarea aceluiași învățător Vasile Neag din Sârbi pentru ajutor:

se transpune Consistorului din Arad spre competență rezolvire.

Nr. 106. Rugarea comunei bisericești Ripa (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 107. Rugarea comunei bisericești Miheleu (Bihor) pentru încuviințare de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 108. Rugarea comunei bisericești Butz (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 109. Rugarea comunei bisericești Burda (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 110. Rugarea comunei bisericești Leș (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 111. Rugarea comunei bisericești Draganești (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii de biserică:

se încuviințează.

Nr. 112. Rugarea comunei bisericești Belegeni (Bihor) pentru concesiune de colectă în scopul zidirii unei biserici, precum și a comu-

nei bisericești B. St. Martin pentru colectă în scopul zidirii de școală:

se încuviințează.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se proxima ședință pe azi joi în 29 aprilie (12 maiu) 1910 după amiază la oarele 4, când va urma la ordinea zilei referada comisiunii episcopale și apoi referadele altor comisiuni, ședința se ridică la oarele 12^{1/2} d. a.

Vasile Goldiș
notar.

Acest protocol s'a cetit și verificat în ședința comisiunii sinodale de autentificare.

Arad, 4/17 maiu 1910.

Ioan I. Papp m. p.,
Episcop.

Vasile Goldiș m. p.,
notarul ședinței

Roman Ciorogariu m., p., George Popovici m., p.,

Vasile Beleş m., p., Petru Truția m., p.,

Dr. Nicolae Oncu m., p.,

Pentru foaia „Reuniunea Învățătorilor“.

Având de a se vârși un lucru greu, te bucuri văzând pe al doilea, că se apropie cu gândul de a-ți ajuta. Și e de tot natural, ca această bucurie a ta să fie cu atât mai mare, cu cât vezi, că acela dispune de puteri și mijloace mai considerabile. Astfel ne-am putut și noi bucura cu toții, apărând foaia „Reuniunea Învățătorilor“. Ne-am putut bucura, pentru că această apariție presupune o putere, ce a creat-o, și carea prin această creațiune a sa are în vedere tocmai puțința de a conlucra cu cât mai mare succes la rezolvirea operei, ce ne privește d'adrechtul pe toți.

Înaintarea în cultură și lumină a neamului nostru este opera aceea mare, iar „Reuniunea Învățătorilor“ este organul unui corp didactic, prin care acela caută a-și face acțiunile sale cu atât mai valoroase în această operă. Fără de acest corp, bine încheat și cu o putere superioară în ale instrucțiunii, nu s'a putut acel organ, și pentru aceea e motivată bucuria noastră.

Privind noi însă astăzi în fața acestei creațiuni, o stare nu prea splendidă în ceea ce privește viața ei, vom putea ceti de acolo. Nu prea progresează această creațiune. Ba putem zice cu drept, că în loc s'o vedem tot mai robustă și mai aptă pentru scopul, în vederea căreia s'a creat, o vedem tot mai searbădă și mai debilă, încât e teamă să nu sufere de vr'un morb incurabil, care mai curând sau mai târziu, să nu-i răpună viața.

Și cumcă poate fi motivată această temere, mai bine o dovedește numărul din urmă (luna maiu) al revistei. Ajungând acest număr în mâna or cărui cunoscător de cauză, ușor se va putea convinge despre toate cele spuse. „O pagină din activitatea școlară a metropolitului Andrei baron de Șaguna“, „Boalele lipicioase“, o prelegere populară: „Nutrețul vitelor“ și niște informațiuni, atâta-i tot cuprinsul acestui număr. În treacăt observ la prelegerea populară, că foarte nedumerit mă lasă — presupunând că acestei prelegeri i-s'a dat loc în revistă spre a servi de model — „masa de veselie“ din prelegere, la care pe semne trebuie să „închinăm“ și noi, dacă avem de gând să ținem prelegere populară.

Dar să trecem peste observațiuni de felul acesta și, îndreptându-ne privirile mai departe puțin, să ne întrebăm, unde sunt din acest număr lucrurile și chestiunile, ce într'adevăr trebuiesc tractate și discutate,

în vederea cărora s'a și adus la viață acest organ? Ori, numărul cel mare de învățători puși în fruntea revistei ca și membrii în comitetul de redacție, toți să nu fie în măsură a tracta și discuta chestiuni de natura aceasta, încât revista e osândită, să rămână searbădă cu desăvârșire?!

Puterea de viață a unui organ se poate cunoaște ușor, anume de după funcționarea aceluia. Numai organul cu deplină putere de viață poate funcționa regulat, îndeplinind perfect rolul, pentru care e creat. Slaba putere de viață a organului din chestiune e evidentă tocmai din funcționarea rea a aceluia, abătându-se dela direcția scopului pentru care e creat. Să nu se creadă însă, că lipsind destula putere de viață a organului, nu va putea fi și distins acela, mai curând sau mai târziu. Și iată cum poate, să vină cea distragere în cazul de față. „Reuniunea Învățătorilor” s'a putut naște, numai după ce membrii corpului didactic au simțit trebuința generală de a-și împărtăși unii altora vederile din practica pedagogică, câștigate în urma experienței lor proprii, spre a se discuta și lămuri acelea. Numai discutarea și lămurirea acelor vederi a putut fi scopul acestui organ, căci ori ce altfel de lucruri și chestiuni, doar mai cu ușor se puteau afla prin alte reviste, foi și broșuri. Să mai adăugăm la scopul arătat încă și alte chestiuni, cari privesc foarte deaproape viața dascălului nostru, și astfel vom avea complectat scopul, pentru care trăește organul. Nu funcționează organul în direcția scopului arătat? — atunci nu satisface trebuinței generale, în urma căreia și-a luat ființa. Nu poate fi interesant; întru cât cela ce-l ia în mână, nu găsește în el ceea ce caută. Tot ce e de prisos însă, are să devină părăsit, azi de unul, mâine de altul, iar la un anumit timp de toți.

Deci cea mai mare greșală se face atunci, când nu se grijește îndeajuns, ca organul să funcționeze în direcția scopului, pentru care e înființat. Urmările, ce se resimt în ființa organului, din cauza acestei greșeli mari, am văzut în ce chip pot duce la nimicirea organului. Prin aceasta însă nu vreau, să zic, că prosperarea acestui organ nu e amenințată și din altă parte. Astfel e cunoscută indiferența la mulți dintre membrii corpului didactic, ca provenită nu întru atâta din cauza celor arătate, cât mai mult din cauza, că nu pot penetră cu priceperea lor până la rostul unui atare organ. Să ni-o însămnăm însă: o creațiune, dacă întrânsa este destulă putere de viață, își poate estrage hrana vieții și dintr'un mediu mai sărăcăcios în celea alimentative.

Ar fi, negreșit, o pierdere considerabilă, ca această apariție să și dispară așa curând. Se recere deci necondiționat, și încă de pe acum, o ameliorare în celea dinlăuntru ale organului. Iar aceasta poate veni, numai punând să funcționeze organul în direcția destinațiunii sale, indeletnicindu-se întru tactarea de chestiuni, cernerea de vederi și idei, câștigate și formate pe bazele experienței membrilor corpului didactic în ale pedagogiei.

E de datorința celorla din comitetul redacțiunii, ca ei să aducă această ameliorare. Pentrucă ei și-au luat asupra-și angajamentul, de a se îngriji de prosperarea acestei creațiuni. Ei să înceapă deci a tracta în foaie bucurii interesante din practica pedagogică și a-le discuta. Discutanții să observe însă un lucru, anume, că ori cât de interesantă e discuția lor, începe a nu fi interesantă atunci, când lasă să se piardă firul discuției, întârziind cu răspunsul câte 2, 3, ba chiar și 4 și 5 luni dearândul. Greșala aceasta, dacă n'a fost evitată în trecut, să se evite în viitori.

Amicul sincer.

Cronică bibliografică.

— A apărut: broșura *Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare sau Alcoolismul și Urmările Lui din punct de vedere Economic, igienic, moral și național. De Pr. D. Voniga*. Tipografia Nouă, Orăștie. 1910. Broșura se estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirituoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricacioase ale beuturilor spirituoase, în special asupra organismului omenesc. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al moralității. Tuberculoza (oftica) și morburile mentale. 7. Alcoolul și morala publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și ereditatea, sau efectele alcoolismului asupra posterității. Copiii bețivilor. 9. În resumat: Alcoolismul — Mizerie, Boală, Crimă și degenerare. 10. Lupta în contra alcoolismului. Combaterea beției. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învățământ antialcoolic. Prețul broșurei 1 cor. 60 fil. Se poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile. 5 - 6

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din „**Fundațiunea lui Gozdu**” pe anul școlar 1910/11 la școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeți la armata comună și honzezi — se publică următorul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

- a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților, provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericii gr.-or. române.
- b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școlile medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1909/10, iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrele ascultate până acum.
- c) că averea proprie, și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politica competentul. Atestată să cuprindă și date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă nu ar fi acolo preot ori este înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Ceice voiesc să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate ca în cazul, dacă li-se va votă stipendiul, să se poată exoperă concesiunea ministerială.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii la școlile de cadeți se observe, că stipendiile acestea numai atunci se vor solvi comandai școlare dacă concurentul va documenta că este primit de elev regulat.

6. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresă reprezentanții fundațiunei lui Gozdu Budapest VII, Holló u. 8 până la 23 iulie 5 august a. c.

7. Toți știpeștiștii actuali, să provoacă, ca până la 2/15 iulie a. c. să arate rezultatul studiilor din anul

școlar 1909/10, căci altcum să va sistă stipendiul, respective ajutorul avut.

8. Petițiile defectuos instruate sau sosite după termen nu vor fi considerate.

9. Concurantul să indice în petițiune locul și poșta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozdu, ținută în iunie 1910.

Comitetul.

—□—

1—3

Pe baza ordinelor consistoriale cu Nrii 1549 respective 2437/1910, prin aceasta să escrie din nou concurs pentru îndeplinirea capelaniei temporale sistematizate pe lângă veteranul paroh Teodosiu Motorca din Dud cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Jumătate din sesiunea parohială. 2. Jumătate din birul preoțesc și stolele legale. 3. Cvota din ajutorul de stat pentru capelani.

Toate dările după partea beneficiată de capelan le va suportă alegândul.

Deși parohia e clasificată de clasa I-ă, în lipsa de reflectanți cu asemenea pregătiri, să admit și cei cu pregătiri de clasa a II-a.

Alegândul va fi obligat a catehiza la școala noastră conf. fără a aștepta altă remunerațiune.

Doritorii de a ocupa acest post sunt datori a-și înainta recursese ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Dud, P. O. oficiu protopopesc din Șiria (Világos) având pe lângă stricta observare a §-lui 20 din Reg. pentru parohii a să prezintă în s. biserică gr. or. rom. din Dud în cutare-va duminică ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dat în ședința extraordinară a comitetului parohial din Dud la 14/27 martie 1910.

Gerăsim Moț,
preș. com. par.

Ioan Volentir,
not. com. pa.

În conțelegere cu: *Mihail Lucața,* prot. rom. ort.
—□— 2—3 gr.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. rom. din Iosașel-Baltele se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: dela comuna Iosașel a) salariu în bani 450 cor. b) scripturistica 12 cor. c) spese de conferință și reuniune inv. 20 cor. d) Pentru curatorat 16 cor. e) Pentru lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ 80 cor. f) folosirea a lor 4 jughere de pământ estravilan prețuit în 80 cor. după care dările publice are a le solvi învățătorul. g) cvartir liber și grădină. — dela comuna Baltele a) în bani gata 74 cor. scripturistica 4 cor. b) conferința 4 cor. c) pentru curatorat 4 cor. d) pentru lemne 12 cor. — alegândul învățător este îndatorat a suportă cantoratul în, și afară de biserică fără altă remunerațiune. Pentru complectarea salariului conform art. de lege XXVII. din 1907 se va recurge la stat.

Dela recurenți se recere cvalificațiunea prescrișă în Regulament §. 60.

Competenții vor avea a se prezenta în vre-o duminică sau sârbătoare în s. biserică din Iosașel, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Cei apți a înființa cor vocal vor fi preferiți și mai târziu remunerați.

Recursese ajustate cu documentele prescrișe și adresate comitetului paroh. din Iosașel-Baltele să se

trimită Prea Onoratului Domn protopop inspector școlar Cornel Lazar în Hălmagiu (: Nagy Halmagy:) în termenul sus indicat.

Iosașel-Baltele din ședința comitetului parohial gr. or. rom. ținută la 9/22 aprilie 1910.

Pentru comitet.

Georgiu Costina,
preot.

În conțelegere cu mine: *Cornel Lazar,* pprezb. inșp. școl.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pentru acoperirea din nou cu tinichea (pleu) a bisericii gr. or. rom. din Gurahonț protopopiatul Hălmagiului pe baza plan-proiectului de spese aprobat de Ven. consist. diecezan Nr. 1183—910, se publică licitațiune minuendă.

Termenul de licitațiune, sub conducerea P. O. D. Cornel Lazar protopopul Hălmagiului se defige pe ziua de 15/28 Iunie Marți 1910 la 9 oare a. m. în localitatea școalei din Gurahonț.

Prețul de exclamare face 1510 cor. 05 fileri.

Doritorii de a licita au să depună un vadiu de 10% din prețul strigării înainte de începeroa licitațiunii în bani gata ori libele de depuneri pe numele licitantului.

Comuna bisericească își rezervă dreptul de a primi pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Proiectul de spese și condițiunile de licitațiune cu instrucțiunile consistoriale să pot vedea la oficiul parohial din Honțisor.

Întreprinzătorii nu pot pretinde diurne ori spese pentru participare la licitațiune.

Gurahonț din ședința comit. paroh. dela 30 maiu 1910.

Ioan Meran,
președinte.

Petru Hord,
notar

—□—

2—2

Pe baza încuviințării Ven. Consistor de sub Nr. 2667 an 1910 dto 11/24 maiu prin aceasta se escrie concurs de licitațiune minuendă pentru zidirea unei nouă biserici în Dorgoș, protopopiatul Lipovei cu termen de licitațiune pe ziua de 20 iunie (3 iulie 1910, la 11 ore a. m. în școala confesională din loc. Prețul de exclamare 21.175 cor. 74 fil. (douăzeci și una mii una sută șeptezeci și cinci cor. 74 fil.).

Licitanții au să depună ca vadiu 10% din prețul de strigare, în numerar ori hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și condițiile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Comitetul își rezervă dreptul de a da lucrările în întreprindere, fără privire la rezultatul licitațiunii celui reflectant, carele are mai multă garanță materială și morală.

Licitanții nu-și pot forma drept la diurne și spese de călătorie pentru prezentare ori participare la licitațiune.

Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, pentru comuna bis. numai după aprobarea Ven. Consistor.

Dorgoș, din ședința comitetului parohial gr. ort. român ținută la 24 mai (6 iunie) 1910.

Georgiu Botta,
par. preș. c. par.

Adrian Martin,
notar.

În conțelegere cu adm. ppresb. *Ioan Cimponer.*

—□—

2—3